

Slniečko 10

ROČNÍK 54

JÚN 2000

12 SK

Založené v Matici slovenskej r. 1927

Na postriežke v knižke

A už je tu, kamaráti, posledná postriežka v tomto školskom roku. Lenže, nie je mi celkom jasné, kto na koho bude tentoraz striehnuť. Konečne som sa totiž odhodlala hovoriť o malom zvieratku, z ktorého mám veľký strach. Nech si zoológovia hovoria, čo chcú, ja som presvedčená, že na svete je najviac myši a všetky striehnu len na to, aby ma mohli vyplašiť a zosmiešniť. Posúďte sami: idem v rodičovskom dome do pivnice a z vreca s kukuricou vyskočí myš. Tri schody jedným skokom by som inokedy určite nezvládla. V škole robíme pokus, pod skleneným zvonom leží mŕtva myš. Učiteľka zvon nadvihne, myš ožije, skočí na podlahu, ja na lavicu a trieda buráca smiechom. Zbierame na brigáde zemiaky, ktoré vyoráva pluh, a odrazu sa v brázde vrtí nie jedna, ale hneď tri myši. Viete, kamaráti, ako sa pozerá vyoraná myš? Ja nie, lebo v tej chvíli už bojujem sama so sebou o víťazstvo v cezpoľnom behu. Sedím si doma v kuchyni pri stole, píšem, rozmyšľam, odrazu začujem tichý šramot. Obzriem sa a v strede miestnosti sedí myš, mrká na mňa čiernymi očkami, akoby hovorila: „Nejde ti to, nejde? Koľko riadkov si napísala? Vidíš, ja som šikovnejšia, vyliezla som až na ôsme poschodie.“ „To predsa nie je možné!“ zaúpela som a ponorila hlavu do dlaní. Potom som sa však vzoprela svojmu strachu a povedala som si: „Stačilo! Teraz pobežíš ty!“ Zdvihla som hlavu, ale myš tam už nebola. Teraz liečim svoj strach z myši rozprávkami:

Naša teta mala zimnú čiapku, všelijako prekladanú a pokrútenú do moderných záhybov. Čapica visela v studenej chodbe na vešiaku. Okrem čapice bývala v tej chodbe myška. Nie na vešiaku, ale pod skriňou. Vyšla myška spod skrine, že si nájde teplejšiu posteľ. Vydriapala sa hore kabátom navrch vešiaka a stúlila sa do toho najteplejšieho, čo našla. Vliezla do jedného záhybu tetinej čapice. Poobede išla teta na prechádzku. Obliekla si kabát, na hlavu si založila tú velikánsku čiapku a nezbadala, že v nej spí malá myš. Teta vyšla z domu a prechádzala sa po Hlavnej ulici. Myška si povedala: „Vyleziem von, pozriem, čo sa robí.“ A tak sa teta prechádzala dve hodiny po Hlavnej ulici s myškou na čiapke.

Na druhý deň mali všetky tety v tom mestečku na čiapkach namontované malé sivé myšky z umelej hmoty.

(Krista Bendová)

No prosím, myši na klobúku! Nehovorila som, že sú všade? Ale skúste nájsť myšaciu dieru. Najmä keď ju potrebujete. Lebo ja by som sa najradšej od hanby vopchala do myšacej diery, keď mi susedoví Ľubka nastrčí dľaň, v ktorej si čupí myška, a povie: „Pohladkajte ju, teta, nebojte sa. Skúste, aký má jemný kožuštek.“ Lenže ja ustrašene a zahanbene stojím v bezpečnej vzdialenosti, ruky strkám za chrbát a obzerám sa po myšacej diere. Nenájdem ju, pravdaže! A vysvetlenie hľadám opäť v rozprávke.

Raz našla jedna myš na pôjde veľký okrúhly syr. Myš bola hladná a musela okamžite jesť. Čupla si na zadné labky a začala raňajkovať, obedovať i večerať, lebo v ten deň nemala v ústach ešte ani hlt. A tak jedla, jedla, dokiaľ sa nenajedla a dokiaľ neurobila v tom syre veľkú dieru. Myš bola sytá, unavená a chcelo sa jej spať. A tak sa rozhodla, že sa nevráti do starej topánky, ktorá bola predtým jej domovom, ale že ostane v tej diere od syra. Že to bude jej nový dom.

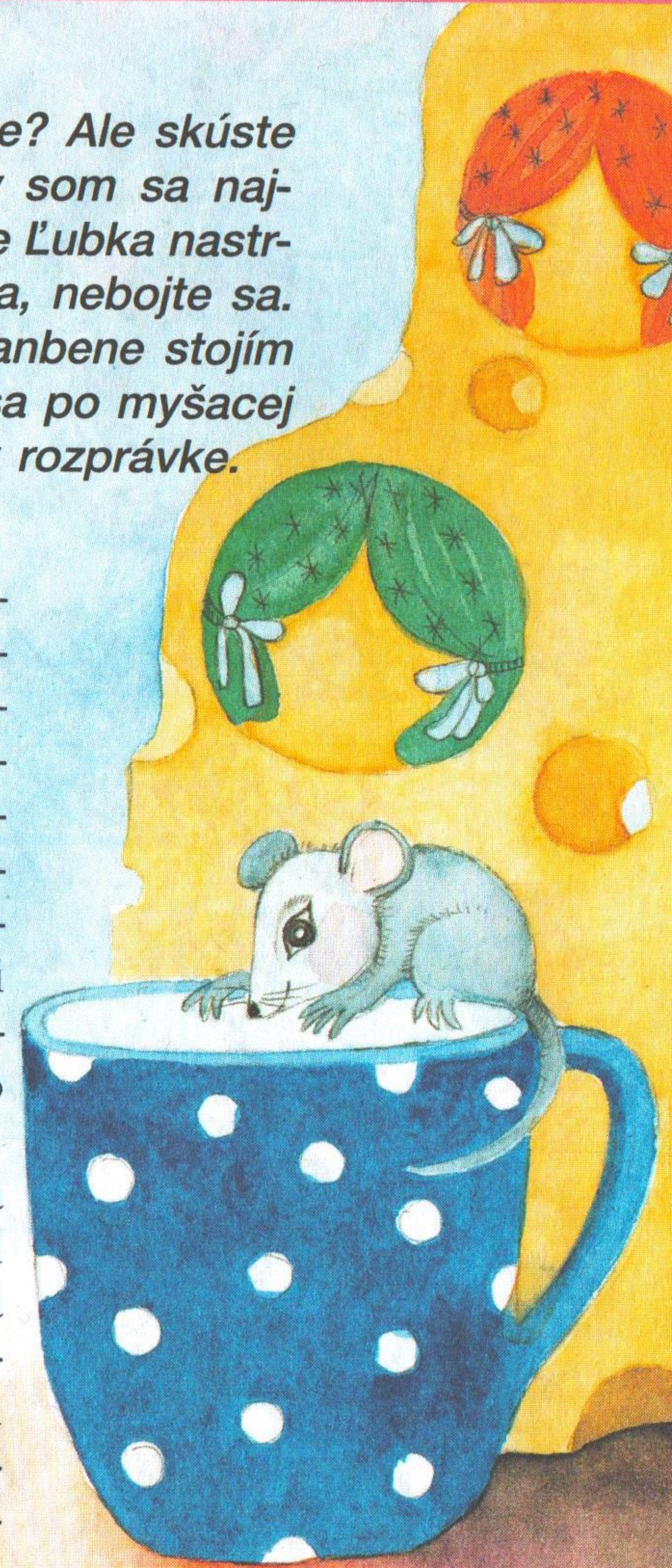
V tom syre sa jej veľmi dobre bývalo. Diera bola veľká, ibaže ten jej nový byt stále páchol syrom. Pretože bol zo syra. Myš však bola hlúpa a lenivá a nechcela hľadať iné veci, ktoré voňajú krajšie a dajú sa jesť. A tak len jedla svoju dieru. Svoj byt, v ktorom bývala a spávala. Raňajkovala, obedovala i večerala svoju dieru v syre. A tak napokon myš celkom zjedla svoj syrový domček.

(Dušan Radovič)

Ja teda neviem, kamaráti, či sa mi niekedy podarí spriateliť sa s myšami, ale viete vy, čo ma občas núti hľadať myšaciu dieru? Možno je otázka trochu ťažká, ale skúste si pomôcť tajničkou. Keď ju vylúštite, pošlite ju na adresu: Slniečko, P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava. A to už bude posledná odpoveď v tomto školskom roku. Po nej už bude nasledovať žrebovanie, ktoré nám povie, kto sa stane majiteľom peknej knižky a kto sa bude voziť na slniečkarskom bicykli.

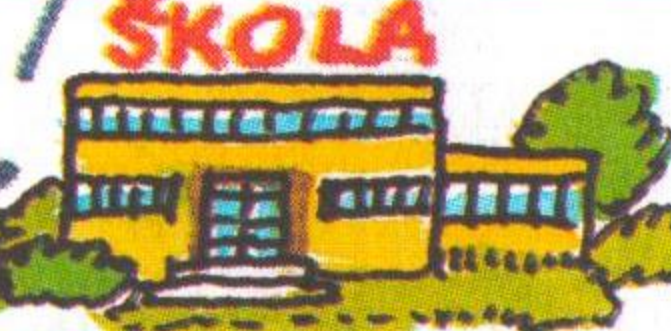

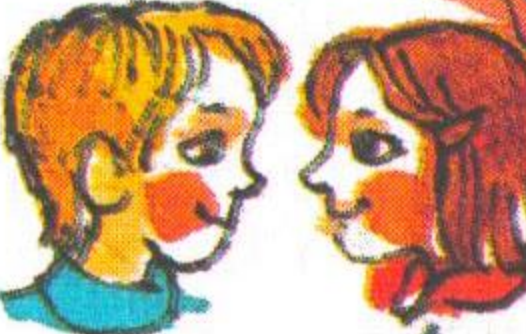

Želám vám krásne prázdniny, kamaráti!

KVETA SLOBODNÍKOVÁ

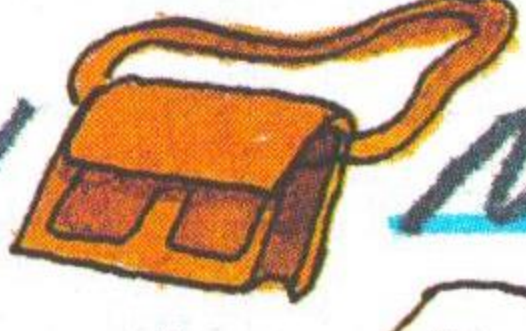

Malovaná písanka

V polovici školskeho roka prišiel do nový žiak. sama mu potešili, lebo prišiel so . Sadol si do prázdnej , sama u-
salašil pri . Počas vyučovania raskučal. „Kto to bol?“ spýtala sa prisne. „To my nie, zvolali „to .“ Pán vyvedol z triedy. Odvtedy sedával pred školy a celý čas pozoroval, čo sa deje vo vnútri. Rád mal najmä hodiny spevu. Vtedy sa predným oprel o stenu a vylrechával jed-
na radosť. Raz sa však rozbrechal

DOMAĽUJ!

lak, že to vôbec nevyzeralo na spev. Pán vybehol von a videl, ako sňaha za chlapa, čo chcel ukrad-
núť . Odvtedy už ma ne-
razerala. Ba keď prišiel posledný deň školskeho roka, dovolila, aby bol v triede pri svojom . Keď rozdala , vybrala si veľkú a dala ju . „To je tvoje ,“ po-
vedala. chňapol po , ale nezje-
dol ju. Niesol si ju so v papu-
li, aby všetci videli, aký on bol dob-
rý žiak. Hav! Hav! Hav!

NAPÍŠAL:
M. HUDEC

pes,
Dumčo,
lavica,
školník

pani učiteľka,
labka,
Aška,
ryšvedčenie,
NAMAĽOVALA:
D. ONDREJČKOVÁ

Kristus Pán a dvaja bratia

Žili raz dvaja bratia. Starší bol boháč, že mu široko-ďaleko nebolo páru. Mladší, prostáčik, nemal nič, len chalupu na spadnutie a na prázdnom dvore dve sliepočky jariabky.

Jedného dňa sa prostáčik dozvedel, že jeho bohatý brat, čo býval na tretej dedine, žení syna.

„Počuj,“ vraví prostáčik žene, „a či by si mi nezarezala jednu sliepočku? Odniesol by som ju do bratovho domu ako svadobný dar.“

Vyhovárala žena mužovi jeho úmysel, no keď videla, ako sa teší, že bude medzi svadobčanmi, že i jemu zastoknú za klobúk svadobné pierko, nemala to srdce pokaziť mu radosť. Zarezala sliepočku, ba čo stihla, aj na odevu mu poplátala. Čo nestihla, nechala tak.

Keď boháč uvidel chudobného brata vchádzať do svadobného dvora, div že nevyskočil z kože.

„A ty tu čo hľadáš taký otrhaný!“ vyrútil sa naňho. „Či nevidíš, že mám vzácnych svadobných hostí? Už aj nech si preč!“

Prostáčikovi prišlo ľúto, že ho brat takto privítal, no i tak rozviazal batôžtek, vybral z neho zarezanú sliepku a podával ju bratovi:

„Už sa nehnevaj, bratu, a toto si vezmi!“

Boháč vzal podarúnok, ale brata neponúkol ani len smidkou chleba, nieto čímisi zo svadobného stola. Ba keď sa ten nemal na odchod, obrúkol sa naňho:

„Čo stojíš ako kôl v plote! Vari len nechceš, aby som ti za dar zaplatil?!“

„Nie, bratu,“ očervenal prostáčik, „ale aspoň pánboh zaplať by si mi mohol povedať.“

„To by som mohol,“ uškeril sa boháč. „Ak chceš, tak aj tri razy.“

A trikrát po sebe vyhrkol:

„Pánboh zaplať, pánboh zaplať, pánboh zaplať!“

Prostáčik naňho smutne pozrel a potom už bez slova vyšiel zo svadobného dvora.

Ťažko mu bolo na duši, nuž ani nehľadel, kam šiel, len odrazu zazrel pred sebou jeden kríž. A hoci cesta šla bokom, zamieril

Ilustrovala
KATARÍNA ŠUTEKOVÁ - ŠEVELLOVÁ

k nemu, kľakol si pod Umučeného a pomodlil sa Otčenáš i Zdravas. Potom že bol hladný, vybral si z vrecka posúch a začal jesť. Keď dojedal posledný kúsok, oči sa mu stretli s očami Ukrižovaného.

„Ježišu Nazaretský, kráľ židovský,“ zajachatal, „vidím, že i ty si hladný.“

Umučený prikývol.

Prostáčik prevrátil vrecká naruby, a keď v nich nenašiel ani kôročky, vraví:

„Tu nemám nič, ale keby si prišiel ku mne domov, mám ešte jednu sliepočku na dvore, zarezal by som ti ju.“

Ukrižovaný len mlčky prikývol hlavou, že hej, že príde.

Prostáčik sa potešil a ešte bol len vo dvore, už volá na ženu:

„Hej, žena, rýchlo zarež sliepku, Kristus Pán k nám príde na hostinu.“

„Och, Bože,“ zalomila žena rukami, keď si to dala povedať ešte raz, „či si prišiel už aj o tú štipku rozumu, čo si mal?“

No že si mala muža rada, aj tentoraz urobila, ako jej kázal. Keď bola sliepka upečená, vyložená na tanier, len tu vojde do izby jeden žobrák a zaprosí:

„Dobří ľudia, či by ste mi nedali z tej sliepočky?!“

„Jój,“ zabeďakal prostáčik, „tá je pre iného hostá.“

No potom akoby sa bol zahanbil, vzal nôž a odrezal zo sliepky jedno stehno.

„Vezmi si,“ ponúkol žobráka a žene, keď žobrák odišiel, vraví: „Veď ešte ostalo, Kristus Pán môže prísť.“

Lenže onedlho zaklopal na dvere druhý žobrák.

„Hladný som,“ zaprosil aj ten, „zľutujte sa nado mnou.“

A oči nevedel odtrhnúť od taniera s upečenou sliepkou.

„Darmo ta pozeráš,“ vraví mu prostáčik, „čakáme vzácného hosťa, je to pre neho.“

No potom predsa len odrezal zo sliepky druhé stehno a podal ho žobrákovi. Na ženin vyčítavý pohľad vraví: „Dost' ešte aj pre Krista Pána.“

Lenže o krátky čas zjavil sa vo dverách tretí žobrák.

„Ludia boží,“ bedákal, „tri dni som nejedol, zlutujte sa.“

„Veď by sme ťa pohostili,“ vraví prostáčik, „ale máme už len tento kúsok,“ ukazuje na zostatok sliepky, „a to je pre Krista Pána.“

Ani tentoraz žobrák nedotieral. Prikývol, že hej, že rozumie, a bral sa preč. Lenže prostáčikovi ho tak ako tých pred ním prišlo ľúto a zo zostatku sliepky mu odrezal polovicu.

„A teraz čo?“ vraví žena, keď zostali sami nad poloprázdny tanierom.

Prostáčik pomrvil plecami, pozrel na ostatný kúsok, čo zostal zo sliepky, a povedal:

„Hádam to Kristovi Pánovi postačí, nech len príde.“

Lenže Kristus Pán nechodil.

„Nevravela som?“ povedala žena. „Potratil si rozum. Či to niekto počul, aby Umučený zišiel z kríža a šiel na hostinu? A ešte k takým bedárom ako sme my dvaja.“

Prostáčikovi sadla na čelo chmára a podňo ku krížu. Keď sa pomodlil Otčenáš a Zdravas, uprel oči na Ukrižovaného a začal mu dohovárať.

„Ježišu Nazaretský, kráľ židovský, slúbil si mi, že prídeš ku mne na hostinu. Čakal som ťa, ale ty si neprišiel.“

Ukrižovaný sa nahol z kríža a riekol:

„Bol som u teba. A nie raz, tri razy. A zakaždým si ma pekne pohostil.“ A dodal: „Teraz choď pokojne domov, každý tvoj krok bude požehnaný.“

Prostáčik vstal, no sotva urobil pár krokov, stretol jedného pána a ten sa ho spýtal:

„Človečku, a či nemáš niečo na predaj?“

„Ja?“ začudoval sa prostáčik. „Čo už by som ja mohol mať na predaj?“

„A čo tie tri pánboh zaplať, čo si dostal od brata? Predaj mi jedno z nich.“

„Akože budem predávať Božie požehnanie?“ vraví. „Ale keď chcete, vezmite si ho.“

Pán sa poďakoval a prekvapenému prostáčikovi vtlačil do dlane zlatý peniaz.

Ide prostáčik ďalej a stretne druhého pána.

„Hej, človečku,“ vraví mu ten pán, „a mne by si jedno pánboh zaplať nepredal?“

Prostáčik ani tentoraz nechcel predaj, čo sa nepredáva a Božie požehnanie pánovi daroval. No ten mu na dľaň vyrátal desať zlatých, a kým sa prostáčik spamätal, bol preč.

Cestou domov stretol prostáčik i tretieho pána.

„Viem, že ti ešte jedno pánboh zaplať zostalo,“ vraví mu ten pán, „predaj mi ho!“

„Čo nesie meno Božie, sa nepredáva,“ vraví mu prostáčik. „Ale keď ho tak veľmi chcete, majte si ho.“

Pán vytiahol z vrecka mešec a darmo sa prostáčik bránil, vzápätí ho mal v dlani. Keď potom prišiel domov a vysypal z mešca peniaze na stôl a pridal k nim aj tie, čo mal vo vrečku, bola z nich pekná kôpka.

Veru sa im žena čudovala, oči si pretiera, a ako robila ona, robili aj tí, čo onedlho šli okolo nich a namiesto chalupy na spadnutie uvideli krásny dom s muškátovými kvetmi v oblokoch.

Jedného dňa šiel tadiaľ do jarmoku aj prostáčikov bohatý brat, a keď zazrel veľký dom, spytuje sa ľudí:

„Čí je to dom?“

„No predsa tvojho brata,“ vravia ľudia.

Rozmyšľala boháč, ako mohol jeho chudobný brat takto zbohatnúť. A keď nedošiel na nič, vošiel do domu a pýta sa brata:

„A odkedyže si ty takto zbohatol, bratu?“

„Odkedy si ma vyhnal zo svojho domu,“ odvetil mu prostáčik a potom mu porozprával, ako zarezal Kristu Pánovi sliepočku a ten za to požehnal každý jeho krok.

Boháč doma všetko rozpovedal žene.

„Keby sme Umučeného poriadne uhostili,“ dopovedal, „možno by nás požehnal lepšie ako toho bedára.“

A hneď sa aj vybral ku krížu.

„Ježišu Nazaretský, kráľ židovský,“ oslovil Umučeného, „príď dnes ku mne na hostinu. Vystrojím ti takú, o akej ani v nebi nechyrovať.“

Ježiš nič.

„Počuješ?!“ zvýšil boháč hlas. „Nebudem trocháriť ako môj nepodarený brat. Zarežem ti tú najtučnejšiu jalovicu, čo mám.“

Tentoraz Umučený prikývol, že hej, že príde.

Boháč sa vrátil domov a hneď sa bral do maštale, kde mal ustajnené jalovice.

„Ešteže čo!“ skríkla boháčka, keď sa dozvedela, čo chce muž urobiť. „Bude mu stačiť aj ovca.“

„Ale ja som mu už slúbil jalovicu,“ poškrabal sa boháč za uchom. No potom poslúchol ženu, šiel do ovčince a zarezal jednu z najchudších oviec.

Keď sa ovca dopekala, vošiel do dvora jeden žobrák a rovno k ražňu.

„Dobří ľudia, či by ste mi nedali kúsok?“

„Ešte to!“ vykrikla boháčka a metlou vyhnala žobráka z dvora.

O chvíľu zabúchal na vráta druhý žobrák a aj on rovno k pečenke.

„Čo sa s vami vrece roztrhlo?!“ postavil sa boháč žobrákovi do cesty. „Ber sa mi z očí!“

No keď ten len stál, prešľapoval z nohy na nohu, schmatla boháčka dohárajúce poleno a šmarila ho doň.

Žobrák vykrikol, chytil sa za bok a vybehol z dvora.

O krátky čas zjavil sa vo dvore tretí žobrák. To už boháčka nevydržala, načrela vedrom do vriacej vody a vychrstla ju na žobráka.

Nešťastník zasrkal od bolesti, zabadákal a viac ho nebolo.

„Teraz už Kristus Pán môže prísť,“ povedal boháč. „Tá chamraď sa nevráti.“

Lenže hosťa nikde. A keď nechodil a nechodil, pobral sa boháč ku krížu a tam bez toho, aby si bol pokľakol, zopál ruky, vyrútil sa na Umučeného:

„Ježišu Nazaretský, kráľ židovský, kývol si hlavou, že prídeš ku mne na hostinu, a neprišiel si. Iba čo som si škodu urobil.“

Ukrižovaný sa smutne zahľadel na boháča a riekol:

„Bol som u teba tri razy a zakaždým ste ma vyhнали. Raz metlou, druhý raz ste do mňa hodili tlejúce poleno a tretí raz ste ma obľiali vriacou vodou.“

A ukázal si na modrejúci bok i na červenu, obarenú tvár.

„Teraz choď domov, požehnanie si nezaslúžiš!“

Keď to boháč rozpovedal žene, najprv sa vyľakala, no potom iba hodila rukou, že dosiaľ žili bez toho, aby ich Umučený bol požehnával, a dobre bolo, prečo by tak nebolo aj naďalej.

Lenže ako šiel čas, boháčovi sa vodilo čoraz horšie. Raz sa mu roztratil ovce, druhýkrát ľadovec zbil žito pred kosbou, tretíkrát stodola ľahla popolom. Napokon mu na spustnutom dvore ostali len dve sliepočky jariabky.

„Zarežem ich,“ rozhodol sa jedného dňa, „a odnesiem ich Umučenému. Možno mi to požehnanie už dá.“

A ako si zaumienil, tak aj urobil. Potom sa pobral ku krížu, lenže nie a nie ho nájsť.

„Tam je, kde vždy býval,“ vraveli ľudia, keď sa naň spytoval. „Vari ho nevidíš?“

No darmo mu to vraveli, márne mu ukazovali k nemu cestu, boháč už Ukrižovaného viacej nenašiel.

*Ján Navrátil oslávil v máji 65 ročné narodeninové jubileum. Za všetkých čitateľov **Slniečka** mu srdečne blahoželáme a prinášame vám jeho najnovšie básničky.*

Slniečko

Svätojánska noc

Svätojánske mušky
skladali dnes skúšky.

Zažali si lampášiky
a splietali šiky-miky
lesné chodníčky.

A ja som si myslel,
že ma vodia bludičky.

Kyselka

Volajú ma kyselka,
hoci nie som kyslá.
Nechýba mi postieľka,
joj, veď by som vyschla.

No vy radšej mlčte. Viem,
odkiaľ vietor fúka.
A berte, čo matka zem
skrže mňa vám núka

na smäd, ba aj ako liek.
Spravila to umne.
Aj stupaje zvieratiek
vedú všetky ku mne.

Skameneliny

V časoch, keď sa piesok lial,
zomrel trilobit.

V zhubný deň mu more skál
vytopilo byt.

Zanechal to v tajnom spise,
veľa takých jesto,
aby sa mu v dejepise
ušlo skromné miesto.

Ako písal bez kriedy?
Poctivo a smelo.

Ako knieža pravedy:
do skál vlastným telom.

Mamutie hody

Vykresal som z kremeňa
plamienkové semená.
Vyrástol mi pred jaskyňou ohníček.

Prigúľal som z vrška
kopu stoličiek
a nanosil do kadluba vody.

Pozývam vás na mamutie hody.

Budúcnosť

Otázočka odveká,
nikdy sa ťa nevzdám.
Čo sa stane z človeka,
keď poletí k hviezdám?

Bude hračkou náhody?
Nájde k šťastiu skratku?

Viem len, že sa narodí
a bude mať matku.

Bude hľadiť do ticha,
túžiť ako prv,
a len čo sa popichá,
potečie mu krv.

SLNIEČKO

JUL 2000

JOZKA MRKVIČKA

Ahoj, Jožko! Kresliš pekne, pišeš s chybami, ale aj tak sa mi to páči. Moja otázka: Aké budeš mať známky na vysvedča ni? Prosím, uverejni to v Slniečku, budem veľmi rád.
Marek Stašenko, Šarišské Jastrabie

Milý marek, ja som ti ~~slúbil~~ slúbil, že moje visnečko vystavi na školskej nástenke - práve sa podarilo. Na nástenke som bol aj minulý mesiac - spolu so autorom, tak do...

ŠKOLSKÁ NÁSTENKA

NAJLEPŠÍ AN AJHORŠIAK TRIEDY

Teraz si prečítaj, ako ma to ~~prekvapilo~~ prekvapilo. ~~Ugdi som si~~ Ugdi som si ~~nepomysel~~ nepomysel, že je zasa ~~najhoršia~~ najhoršia s triedy. Ake ahoj, Stašenko, nech žijú ~~šarišské~~ šarišské jas tráby!

Oskar píše skúmu slnečným kamaráčom:
POZDRAVULEM VÁS NA ZLATÉ JABLČKO
A BI VAM KRÁSNE SVIETKO SLNIEČKO
AHOJ, AHOJ, AHOJ!

váš vnú
Jožko Mrkvička

Máte radi vlastivedu? Možno áno, možno nie...

Keď však siahnete po knižke **Štefana Moravčíka**, ktorá vyšla vo vydavateľstve Matice slovenskej v Martine s veselými obrázkami **Martina Kellenbergera**, isto si vlastivedné potulky po Slovensku obľúbite, aj keď ste tí najzarytejší domasedi na svete. Veselé potulky po Slovensku získali v súťaži BIBIANY - medzinárodného domu umenia pre deti v Bratislave titul „Najkrajšia kniha jesene“. Vydarenej knižke a jej autorom blahoželáme a tešíme sa, že vám ju dnes môžeme predstaviť.

Túlavé čižmy

Ja som kocúr túlavý,
na celý svet zvedavý!
Ležanie ma nebaví,
lákajú ma diaľavy.

Obujem si veľké čižmy
a prejdem svet veličizný!
Slovensko je čarokrásne,
prejdem ho, kým slnko zhasne.

Orava

Chudobný kraj, ale krásny. Na Slovensku obyčajne kmotrí sa krása s chudobou. Orava je taká chudobná, že tam vraj majú na domoch také malé oblôčky, že sa cez ne možno dívať iba jedným okom. To si však vymysleli susedia, ktorí Oravcom závidia ich krásny kraj.

(František Václav Peřinka: Veselé putovanie po Slovensku, 1934)

Levoča

Neplač, dievča, neplač,
nehub sebe oči,
veď ťa nepovezú
ďalej od Levoči.

Levoča je staré východoslovenské mesto so svetozná-
mym oltárom Majstra Pavla vo farnom kostole. Názov
má podľa potoka, súvisí so slovom „levý“, ľavý prítok.

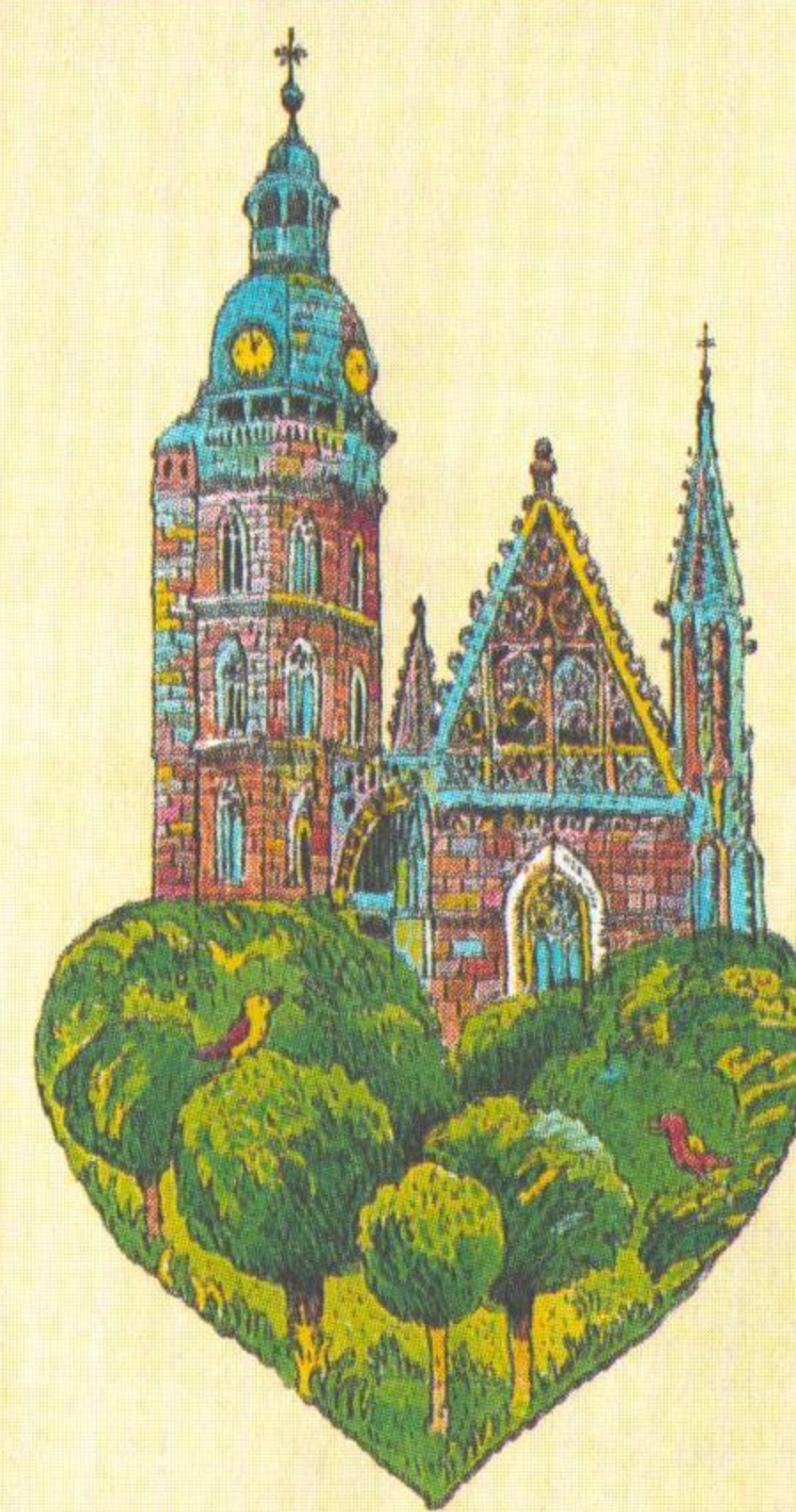

Košice

Košice, Košice,
v rovine stojíte,
nejednej materi
srdce zarmútite.

Keby všetky slzy
ku Košiciam došli,
dávno by Košice
dolu vodou pošli.

Vo východnej časti Slovenska, tam, kde sa vody rieky Torysy vlievajú do Hornádu, rozprestiera sa kotlina plná slnka a úrodnej zeme. V jej strede sa usadili ľudia starešinu, ktorý sa nazýval Koša. Zakrátko už v rovine stála veľká a ľudnatá dedina. Na pamiatku starého Košu ju začali nazývať dedina Košova — teda **Košice**.

Spiš

Keď sa ti chce spať,
choď na Spiš,
zaves oči na klinček,
hneď zaspíš.

Budeš spať tri noci,
budeš spať veľa,
môžu ti pri uchu
vystreliť z dela.

Spiš - miesto, kde sa rúbu, sekajú lesy - poruba, pa-seka, čo pripomína slovo „spišek“ - odrubok.

Ľubietová

Mestečko je to pekné, leží v krásnej úzkej kotline, lenže slnko sa tam dlho nebavieva. Preto ho v lete chytajú do vriec a v zime cez obed po troške vypúšťajú...

Strečno

Tam okolo Strečna
cesta nebezpečná,
pod zámok sa skryli
v bielych plachtách víly.

Na lúkach vo Váhu
často sa kúpajú,
po poli širokom
tancujú skokom.

Koho raz pochytiť,
tak ho dlho vrtia,
až pokiaľ v ich hrsti
dušu nevypustí.

Strečno - obec s rozvalinami hradu nad riekou Váh. Bol to „strečný“ hrad, čiže trčiaci nad údolím Váhu.

V jednej z donovalských osád žili kedysi dvaja bratia uhliari. Pálili drevné uhlie od rána do večera, no nemali nič iba kolibu a jednu ovečku s jahniatkom. Jedného dňa sa ovečka nevrátila z paše...

Mladší brat šiel ovečku hľadať.

Na nebi už svietili hviezdičky a ovečky nikde.

Ovečka prišla do koliby až ráno, ale bez jahniatka.

Bratia našli jahniatko v hlbokoj rokline.

Mladší brat sa podujal vyniesť jahňa z priepasti.

Jahňa si pri páde zlomilo nožičku.

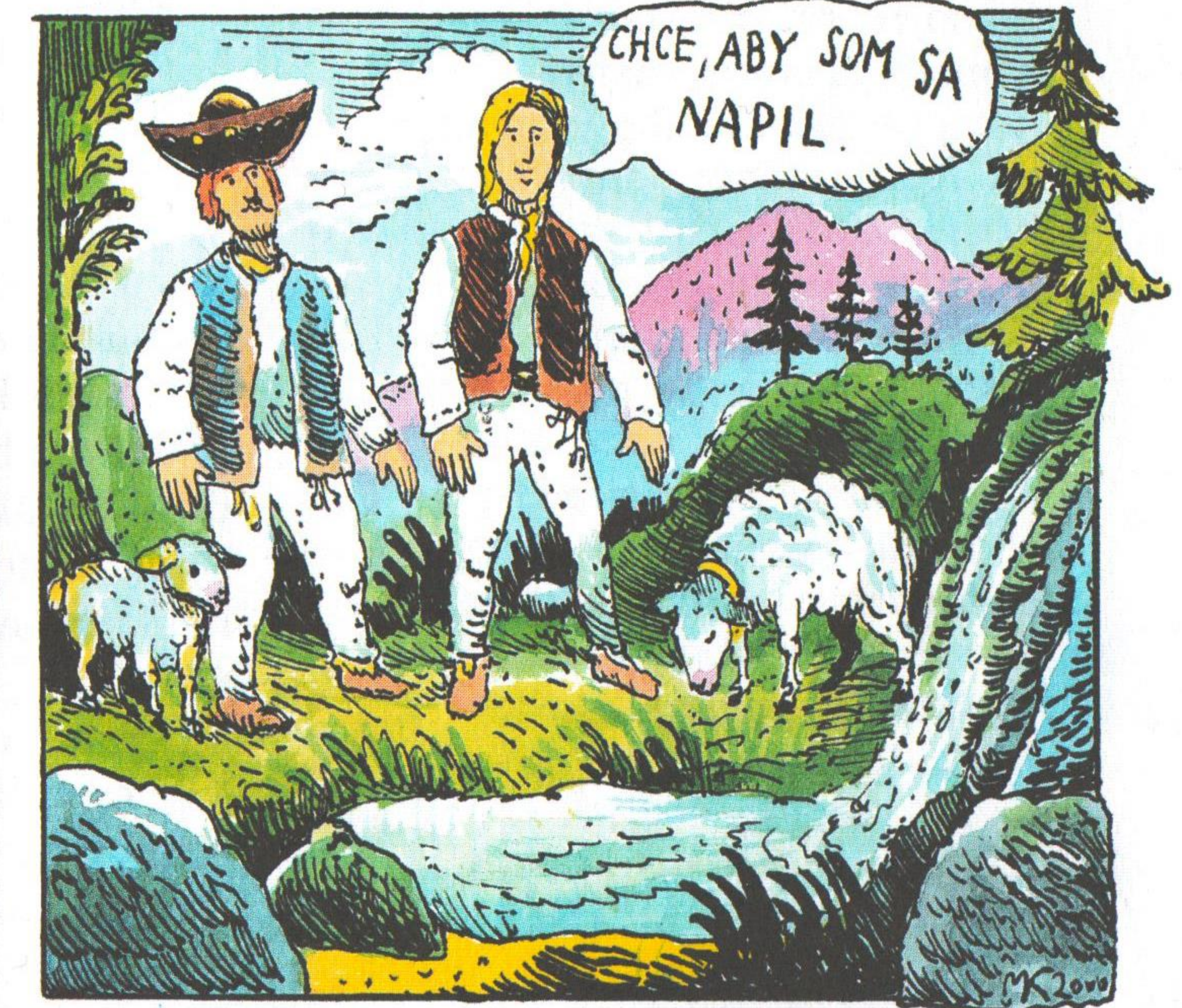
Mladší brat dal zlomenú nožičku do latiek.

Jedného dňa mladší brat z ničoho nič ochorel.

Keď s ním už bolo zle, pribehla ovečka.

Ovečka priviedla mládenca k pramienku.

Mladší brat sa vody z prameňa napil. Ešte ten deň sa cítil lepšie a o pár dní už po chorobe nebolo ani chýru ani slychu. Miesto, kde vytekal liečivý prameň, pripomínalo koryto. Preto osadu, ktorá tam vznikla, nazvali ľudia Korytnica.

Pripravovala
Marta Šurinová

*Svätý Ján
nesie malín džbán*

*Daždívý jún
celé leto pokazí*

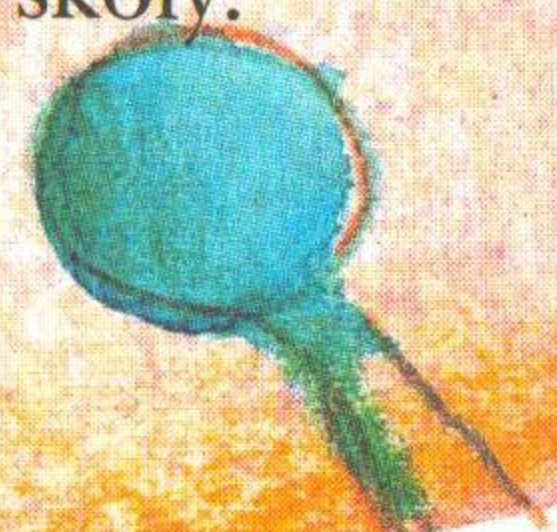
▲ **Jún** je mesiac jahodový, mláďatkový a na Jána aj tajomný. V Svättojánsku noc sa ľudia vybrali hľadať poklady ukryté v zemi. Nešlo to bez čertovho rebra, čiže bez paprade samčej, tajomnej rastliny, ktorá nikdy nezakvitne. Dievčatá súce na vydaj v tento deň vyhrabali bosou päťou jamku v poli a vložili do nej kúšтик chleba. Keď na druhý deň našli jamku neporušenú, znamenalo to, že dievčina ostane na ocot. Keď si k jamke našli cestu mravce, vraj si nájde cestu k dievčine aj šikovný mládenec. Ktorá našla v jamke škorca, vydala sa vraj za vdovca.

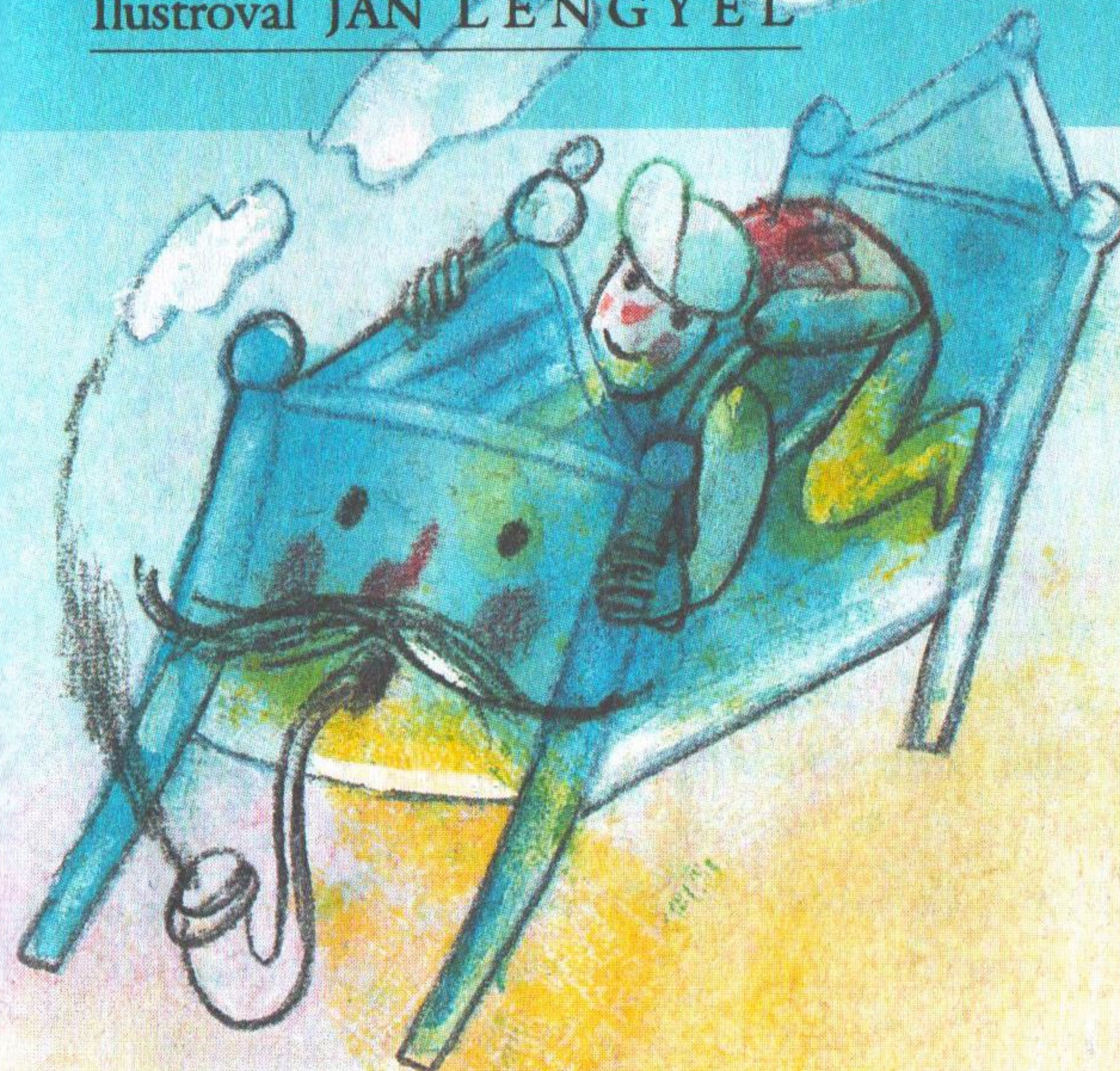
Martin má lietajúcu posteľ. Nielen že lieta, ale vie rozprávať aj rozprávky a zaujímavé príbehy. Dnes však bude rozprávať starý otec...

Jedného večera vraví starý otec Martinovi:
„Poviem ti rozprávku.“
„Akú?“ pýta sa Martin.
„O lietajúcej posteli.“
Keby Martin neležal, asi hneď odpadne. Čo toto má byť? A nedá sa nič povedať. Môže sa len čakať...
„Branko bol celkom dobrý žiak,“ začal dedko, „ale ráno mal vždy starosti s tým, aby prišiel načas do školy. Mama ho budila dosť zavčasu, ale chlapec bol vždy strašne ospalý. Museli ho obliekať, kŕmiť. V taške mu vždy čosi chýbalo. Potom bol zhon a plač, lebo mama s otcom bežali s ním do školy ako opretek.“
„Ja za to nemôžem,“ hovorí Branko nešťastne. „Prečo nemáme auto? Zaviezli by ste ma a nemuseli by sme takto utekať.“
Raz ráno to vyzeralo tak, že sa Branko ani nenaraňakuje a pôjde do školy hladný. Hnal sa do izby po tašku a vtedy sa to stalo.
Posteľ už bola postlaná a taška ležala na nej.
„Rýchlo si sadni! Vlastne, ľahni,“ ozvala sa posteľ. „Poletíme do školy.“

Ilustroval JÁN LENGYEL

„Počkaj, dedo!“ povie prekvapený Martin.
„Odkiaľ si to vzal?“
„Ako vzal?“ nechápe dedo.
„No, že posteľ lieta... To ti ona?“
„Aká ona? Rozprávam predsa rozprávku!“ vraví dedo.
„Krásna rozprávka... Chlapec vyletí... nie, to sa nesmie stať. To je nebezpečné! Povedala ti niekedy posteľ, aby si na nej letel? Povedala ti to?“
„Prečo by mi to bola mala povedať? Na posteli sa spí, ja viem, ale v rozprávke je všetko možné.“
„Dedo, dedo, musíš trochu rozmýšľať. Dnes posteľ, to nie je, ako keď si ty bol malý.“
„Vari dnes posteľ vedia aj lietať?“ figliarsky sa usmieva dedo.
„Mohol by som ti všeličo porozprávať, ale

Zatmenie Slnka v Lemúrii

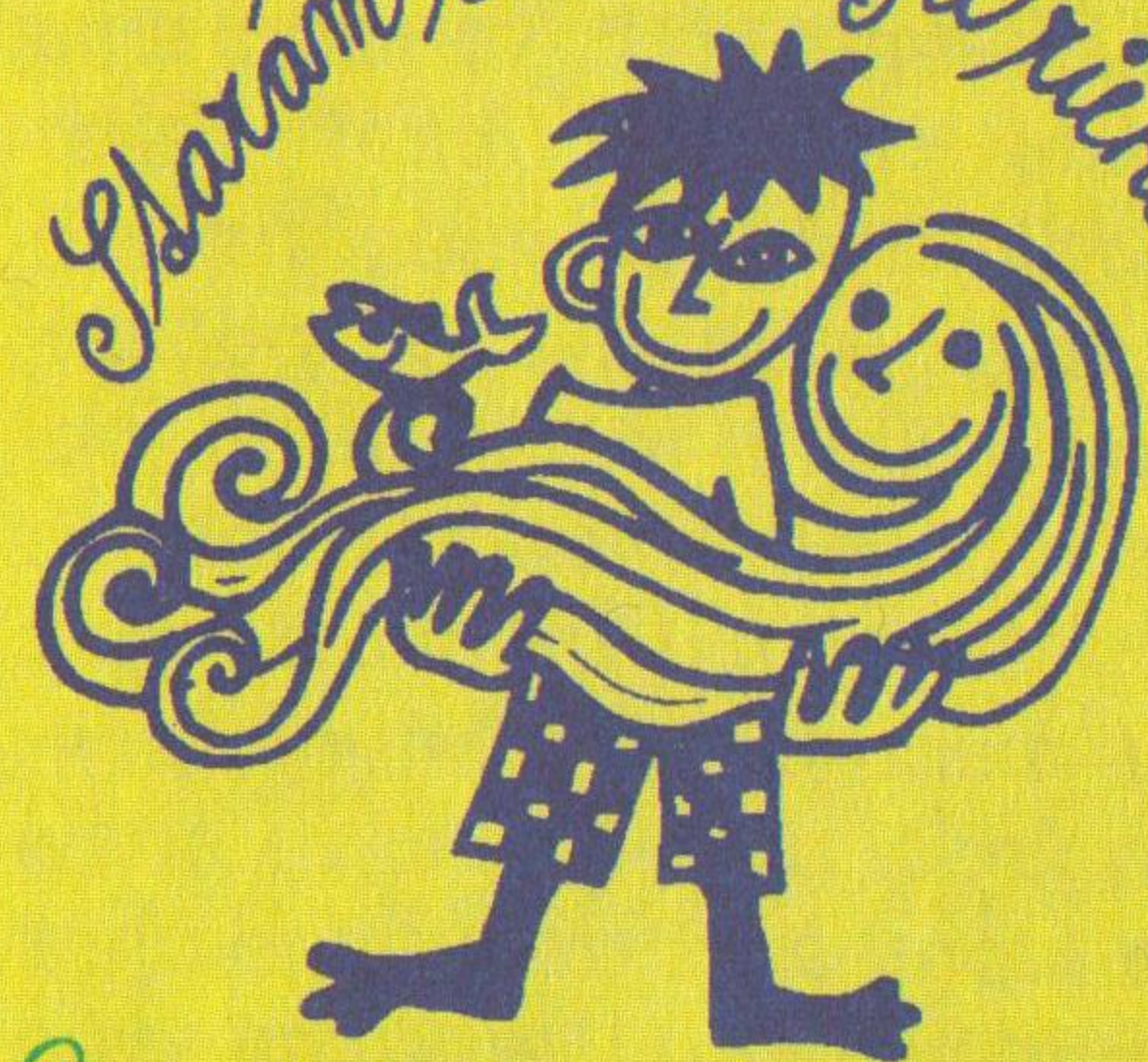
▲ Pamätáte sa na zatmenie Slnka, ktoré sme sledovali v lete minulého roka? Tento zvláštny úkaz uvidia tento rok v júni na Madagaskare – ostrove, ktorý leží pri pobreží východnej Afriky. Okrem toho, že tu bol kráľom Slovákov z Vrbového Mórica Beňovský, známy je aj tým, že tu žijú predkovia opíc – lemury. Dostali meno podľa Lemúrie, pevniny, o ktorej sa vedci domnievali, že spája Afriku s Indiou a ktorej pozostatkom je dnes Madagaskar. Pretože ostrov je veľmi dlho oddelený od pevniny, vyvinuli sa tu živočchy, aké inde nenájdeme. Napríklad jeden vzácny druh lemura, podobný veверици. Má dlhé štíhle prsty a na jednej ruke prostredník, ktorý vyzerá ako uschnutá vetvička. Je to veľmi dôležitý nástroj, hrebeň aj vidlička. Lemury si ním čistia celé telo a češú mákkú hebkú srst. Takouto „vidličkou“ si našlahajú kokosové mlieko alebo vaječný žltok rovno do papuľky. Takmer všetky druhy lemurov žijú v skupinách na stromoch. Cez deň si každá skupina lemurov bojovne bráni svoje vytýčené územie. Len čo však zapadne slnko, zvieratá zabudnú na súperivosť a spoločne sa uložia spať na stromy.

Neplytvajme a zachránime našu Zem

▲ Jednou z ciest k záchrane našej Zeme je skromnosť. Keď budete maškrtiť, spomeňte si, že veľa detí vo svete sa ani do sýta nenaje. V Európe minú ľudia ročne na zmrzlinu 440 miliárd korún. Premaškrtia o 80 miliárd korún viac, než môžu minúť ľudia v chudobných krajinách Ázie, Afriky a Južnej Ameriky za vodu, výstavbu čističiek, studní a iných zariadení, súvisiacich s životodarnou vodou.

Pravím sa o svoju rievku

SOSNA
Občiansky monitoring vody v povodí Hornádu

Adoptuj si rievku

▲ V nadácii Sosna vymysleli zaujímavý program „Adoptuj si rievku“. Zapojili sa doň aj deti. Ide im o záchranu Hornádu, ktorý je ohrozený nadmerným znečistením. Každý si vyberie určitý úsek rieky a pomáha pri jeho čistení. Zisťuje tiež, kde sa nachádzajú zdroje znečistenia – napríklad skládky odpadu, čierne skládky, hnojiská a pod. Deti, ktoré sa zapojili do tohoto programu, urobili od roku 1998 kus osožnej práce a lepšie spoznali svoju rievku. Aj to je jeden z peknych príspevkov k Svetovému dňu životného prostredia, ktorý si pripomenieme 5. júna. Aj ty skús urobiť aspoň jeden dobrý skutok, ktorý pomôže zlepšiť naše životné prostredie. Povedz to ďalej.

viš...“ Martin sa tvári veľmi tajomne. „Ty by si tomu možno ani nerozumel.“

„Asi máš pravdu,“ vraví dedo. „Ja som už len na rozprávky. Tak ti teda túto dopoviem. Už sa aj otvára okno...“

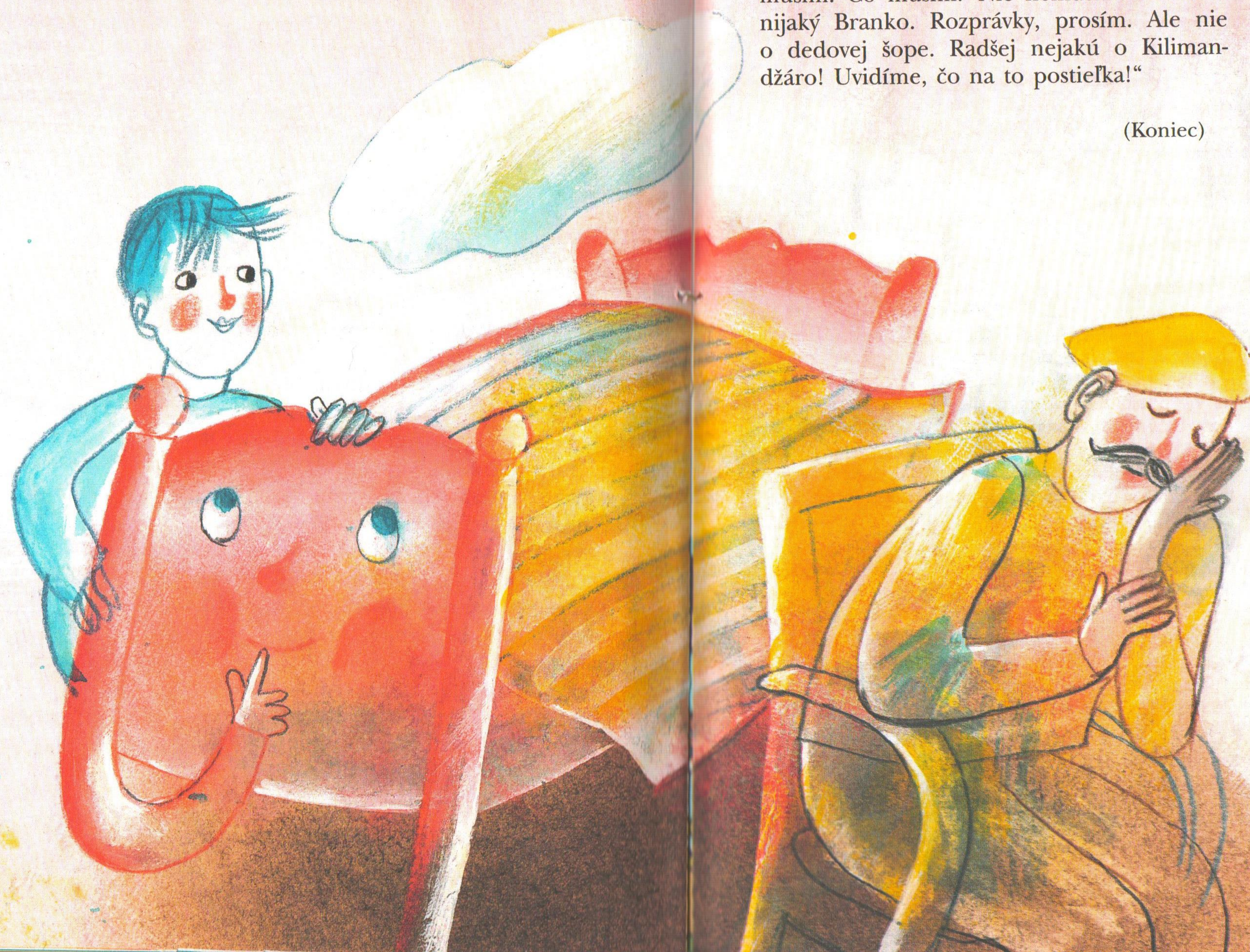
„Nie!“ zvolá Martin. „Dohodnime sa: posteľ môže lietať, ale chlapec nie!“

„Ale ten Branko v rozprávke sa potrebuje rýchlo dostať do školy! A posteľ mu chce pomôcť, nechápeš?“

„Hej,“ vraví Martin pomaly. „Branko si odletí a rodičia sa môžu zblázniť. Vypadol z okna? Kde je? Predstav si, že ja poslúchnem svoju posteľ a poletím si do školy. Čo by z toho bolo?“

„Ty predsa nič také nemôžeš prežiť. Ty si živý a Branko je z rozprávky.“

„On chodí do školy, ja chodím do školy. Vravil si, ako keby žil...“ nedá sa Martin.

„Vieš čo, dorozprávaj tú rozprávku sám. Ja som na ňu dáky slabý. Spával som kedysi na obyčajnej drevenej posteli. Ležal som na strožiaku napchatom slamou...“

„Dobre. Tak tá posteľ zaletela s Brankom do školy a lietali tak každé ráno a nikto o tom nevedel.“

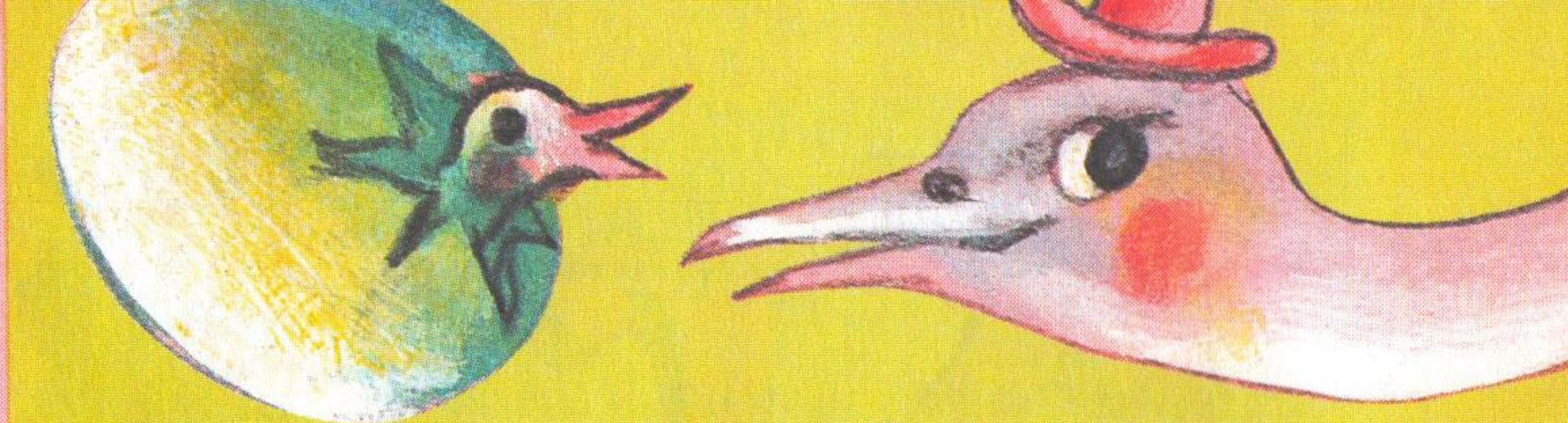
„Ani jeho rodičia?“ pýta sa dedo.

„To by bolo to najhoršie. Hneď by ochkali, achkali. Rodičia o takých veciach nemajú čo vedieť! Posteľ je moja, ja na nej spím. Aká je a čo robí – to je naše tajomstvo!“

„Tajomstvo?“ nahne sa dedo k Martinovi a zazíva.

„Keď máš tajomstvo, vždy veľmi čakáš, čo bude. Počúvaš ma, dedo? On už spí. Aj ja musím. Čo musím? Nič nemusím. Nie som nijaký Branko. Rozprávky, prosím. Ale nie o dedovej šope. Radšej nejakú o Kilimandžáro! Uvidíme, čo na to postieľka!“

(Koniec)

Svetový deň otcov

▲ Viete, že 20. jún je Svetový deň otcov? K starostlivým otcom v živočíšnej ríši patrí africký pštros dvojprstý. Aj keď je to najväčší vták, nevie lietať. Je však dobrý bežec. V čase hniezdenia sa samec túla aj s tromi, štyrmi samicami. Dvorí im však len potiaľ, kým neznesú vajcia do jedného spoločného hniezda. Niekedy ich je až šesťdesiat, pričom každé z nich váži až jeden kilogram! Pštros sa strieda na hniezde s najstaršou samičkou. Keď sa pštrosíky vyliahnu, samy si hľadajú potravu, ale od otca sa nevzďaľujú. Otec ich chráni pred nepriateľmi a keď treba, odvedie ich do bezpečia. Učí ich rôzne pštrosie triky, aby prežili. V najväčšej horúčave rozťahne nad mláďatami krídla ako veľký slnečník.

Žaby v žaburinke

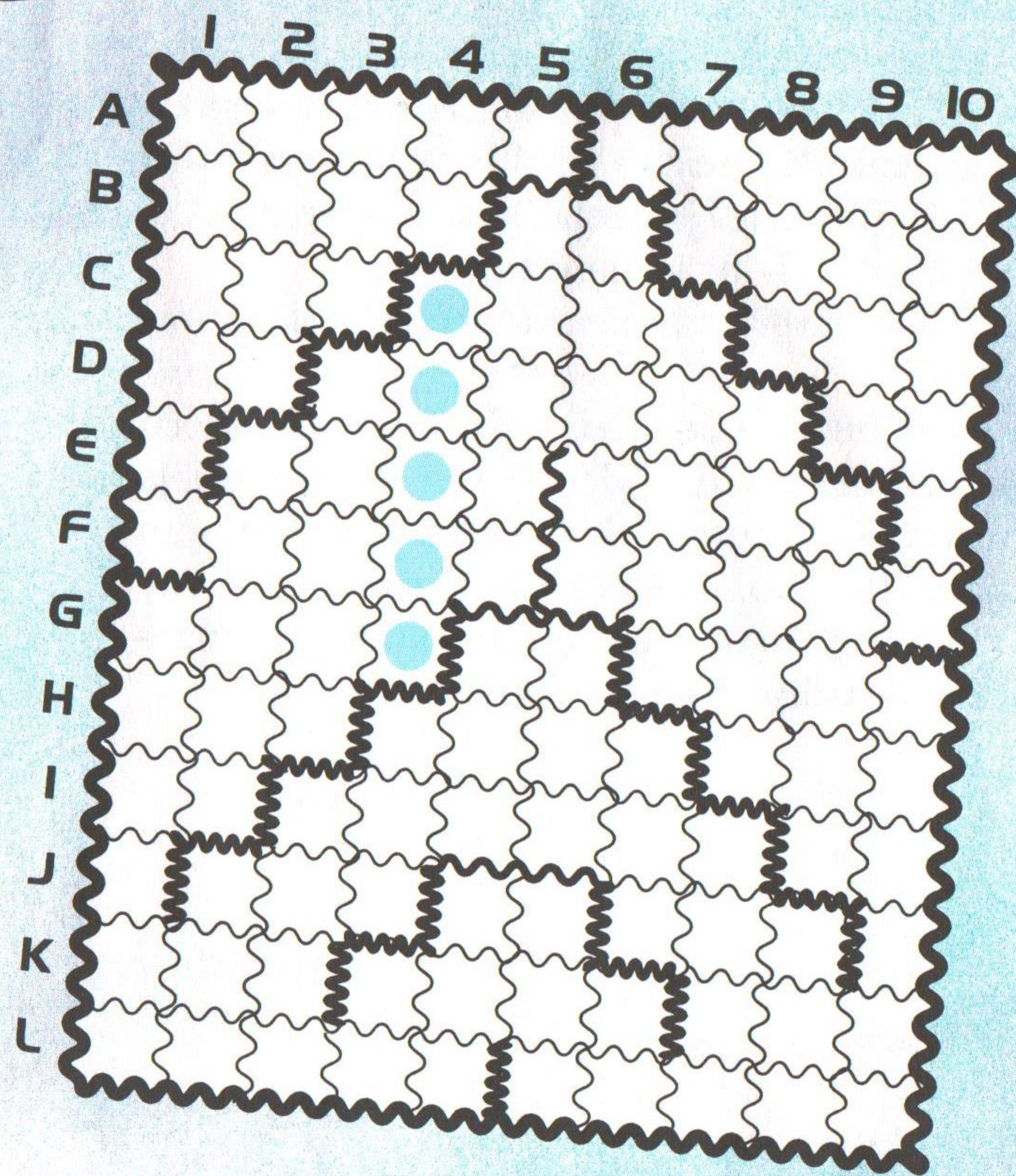
▲ Na niektorých stojatých vodách, na hladinách rybníkov, lesných jazierok, ale aj vo väčších kalužiach majú žaby zelený koberec z drobnej iba jeden centimeter veľkej rastliny, ktorá sa volá žaburinka. Vyzerá ako skupina lístkov s korenkom, voľne sa vznášajúca na vode. Rastlinka pritom vôbec nemá listy. Aby sa mohla vznášať na vode, rozkonárila sa stonka. Nitkovitý koreň má na konci koreňovú čiapočku, ktorá slúži rastlinke ako závažie. Na jeseň, keď sa začne v rastline zhromažďovať škrob, oťažie a klesne na dno, kde aj prezimuje. Cez zimu škrob spotrebuje, rastlina vypláva a začne sa rozmnožovať bočnými púčikmi.

OPRAVA: v č. 8 sme nesprávne uviedli názov CITIES. Správny názov znie: CITES.

Krížovka Slniečka

V literárnej súťaži ste sa dozvedeli, že rozprávkou sa dá vyliečiť všeličo. Aj strach. Ale čo občas núti pani Slobodníkovú hľadať myšiaciu dieru? Ak ste neuhádli, čo to je, vylúštite si našu krížovku. V tajničke na vás čaká správna odpoveď.

VODOROVNE: A. Zápisník – materiál na výrobu korkových zátok. B. Patriaci Emovi – malá krajina – povraz zakončený slučkou na chytenie dobytky. C. Žrď – nahor – jestvoval. D. Rudolf a Ladislav – prevárala – Laco a Eva. E. Alojz – oslovenie ženy – majetok, výbava nevesty – Natália. F. Potreba na farbenie – tvar slovesa onikať. G. Časť tváre – poštový úrad – korálový ostrov (atol). H. Jestvujete – piesočný pruh pri pobreží (lido) – spojka (ale). I. Tam – krík s bielymi kvetmi a červenými bobuľami – okresný

výbor. J. Izabela – bočná časť – odborný poradca – altový hlas (alt) – Ivan. K. Severské zviera – kniha vykladajúca sny – veľká pecka. L. Kraj na severnom Slovensku – časti rúk.

ZVISLE: 1. Tvar slovesa netrafiť – vyúsťovalo. 2. Pomýlenie – polotuhá látka na čistenie napríklad zubov – borovica. 3. Otáčaj – prevárajte – nástroj na kosenie. 4. Elena a Viktor – **tajnička** – roztok na lakovanie – skratka svätého. 5. Silvia – časti oceánu, veľké vody – popíjal – osobné zámeno ženského rodu. 6. Karol – nerovno – údením konzervuje – padanie. 7. Začiatok olivy – veľká Elenka – osobné zámeno – Rudolf a Leopold. 8. Otrok (rab) – domácke meno Anny – francovka. 9. Somár – naokolo – ukazovacie zámeno mužského rodu. 10. Časti nôh – sídlo Levického okresu.

POMÔCKA: Menej známe výrazy sú uvedené v zátvorkách.

P. Štefánik

POZOR, SÚŤAŽ! * POZOR, SÚŤAŽ!

Mestské múzeum v Bratislave

vypisuje súťaž

Stretnutie s gotikou

Milí čitatelia Slniečka,

iste ste už niekedy boli v Mestskom múzeu v Bratislave, ktoré sídli v budove Starej radnice na Primacionálnom námestí č. 3. Je to najstaršie múzeum na Slovensku. Ak ste tu ešte neboli, neváhajte, a navštívte nás niektorý z dní od 21. mája do 3. septembra 2000. Otvorené máme denne okrem pondelkov, od 10. do 17. hodiny, v sobotu a v nedeľu od 11. do 18. hodiny.

Pripravili sme pre vás zaujímavú výstavu, ktorá sa volá **GOTICKÉ UMENIE Z BRATISLAVSKÝCH ZBIEROK**. Spolu s rodičmi si na nej budete môcť prezrieť gotické pamiatky od 2. polovice 13. storočia do polovice 16. storočia. A vás, deti, bude tiež čakať kútik pre šikovné ruky, kde budete môcť kresliť a zároveň súťažiť na vypísanú tému **STRETNUTIE S GOTIKOU**.

Podmienky súťaže:

Počas návštevy spomínanej výstavy namaľujete pekný obrázok z vystavených pamiatok alebo čohokoľvek s tematikou gotiky. Poprosťte rodičov alebo pani učiteľky, aby na obrázok z opačnej strany napísali názov vašej výtvarnej práce, meno, vek a presnú adresu.

Obrázky vhodíte do pripravenej schránky v Mestskom múzeu. Najúspešnejšie práce vyhodnotíme a víťazom venujeme zaujímavé darčeky.

O výsledkoch súťaže vás budeme informovať v časopise Slniečko.

Beáta Husová
Mestské múzeum v Bratislave

Madona s dieťaťom z 15. storočia
Zo zbierok Galérie mesta Bratislavy

LITERÁRNA SÚŤAŽ

Slniečko č. 6. Správna odpoveď znie: ULITA. Z úspešných hádačov a lúštitelov sme vyžrebovali týchto šťastlivcov: S. Šeda z Popradu, J. Kulišku zo Žiliny, M. Janegovú z Nitry, P. Skalského z Rudníka a P. Fridricha z Handlovej.

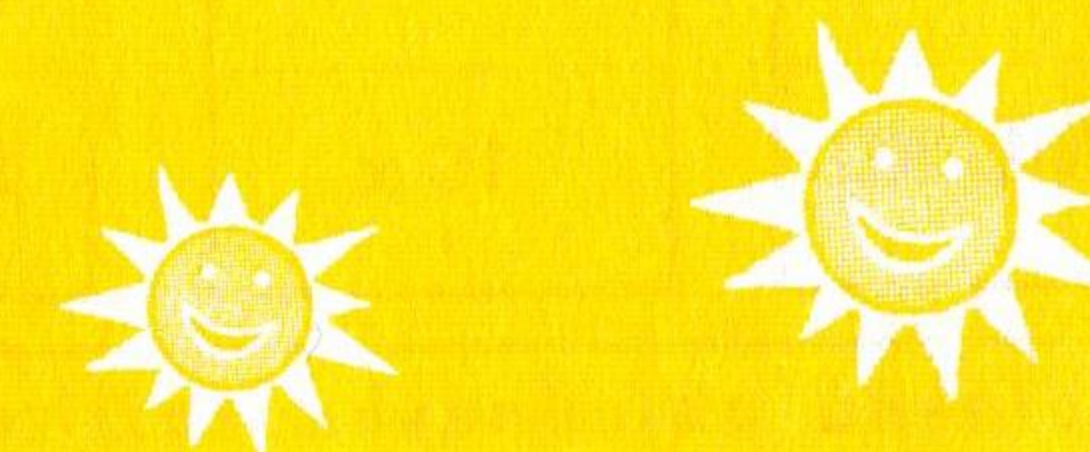
Slniečko č. 7. Správna odpoveď: CHVOST. Z osudia sme vyžrebovali L. Turčeka z Partizánskeho, A. Sedúchovú z Belej-Zlieňa, M. Šípeka zo Štiavnika, Z. Ardanovú z Jaroviec a B. Vavru z Kútov.

Víťazom srdečne blahozeláme a posielame im pekné knižky.

POVIEM TI O PEKNEJ KNIŽKE

Slniečko č. 6. Ak ste si správne vylúštili, že knižku Strigôňov rok ilustrovala maliarka Oľga Bajusová, dostali ste sa do osudia, z ktorého vyšli víťazne títo slniečkari: A. Šváby zo Soblahova, Z. Jackovičová z Lučivnej, J. Bižon z Dvorian nad Nitrou, B. Vukšová z Ružomberka a V. Krajčovič z Opoja.

Slniečko č. 7. Knižka Dievčatko z veže od spisovateľky Jany Bodnárovej poputuje Zuzke Matuščíakovej z Liptovského Mikuláša. Vyžrebovali sme ju z tých, ktorí si v doplnovačke našli správnu odpoveď – HVIEZDIČKA.

Slniečk

umelecký mesačník pre žiakov 1.-5. ročníka ZŠ.

Vydáva Literárne informačné centrum, Nám. SNP 12, 810 00 Bratislava.

Adresa redakcie: P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava.
Telefón 07/527 33 182

Šéfredaktor **ONDREJ SLIACKY**
Zástupkyňa šéfredaktora
Eubica Kepštová
Grafická a výtvarná úprava
Viera Fabianová
Jazyková úprava **Ján Kačala**

Tlačí Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-Krasňany.

Rozširuje firma ARES, s. r. o., Banšelova 4, 821 04 Bratislava, t. č. 07/43 41 46 65 a Privátna novinová spoločnosť, a. s.

Objednávky do zahraničia vybavuje PrNS, a. s., vývoz tlače, Košická 1, 813 80 Bratislava.

Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výtlačku je 12 Sk, ročné predplatné 120 Sk.

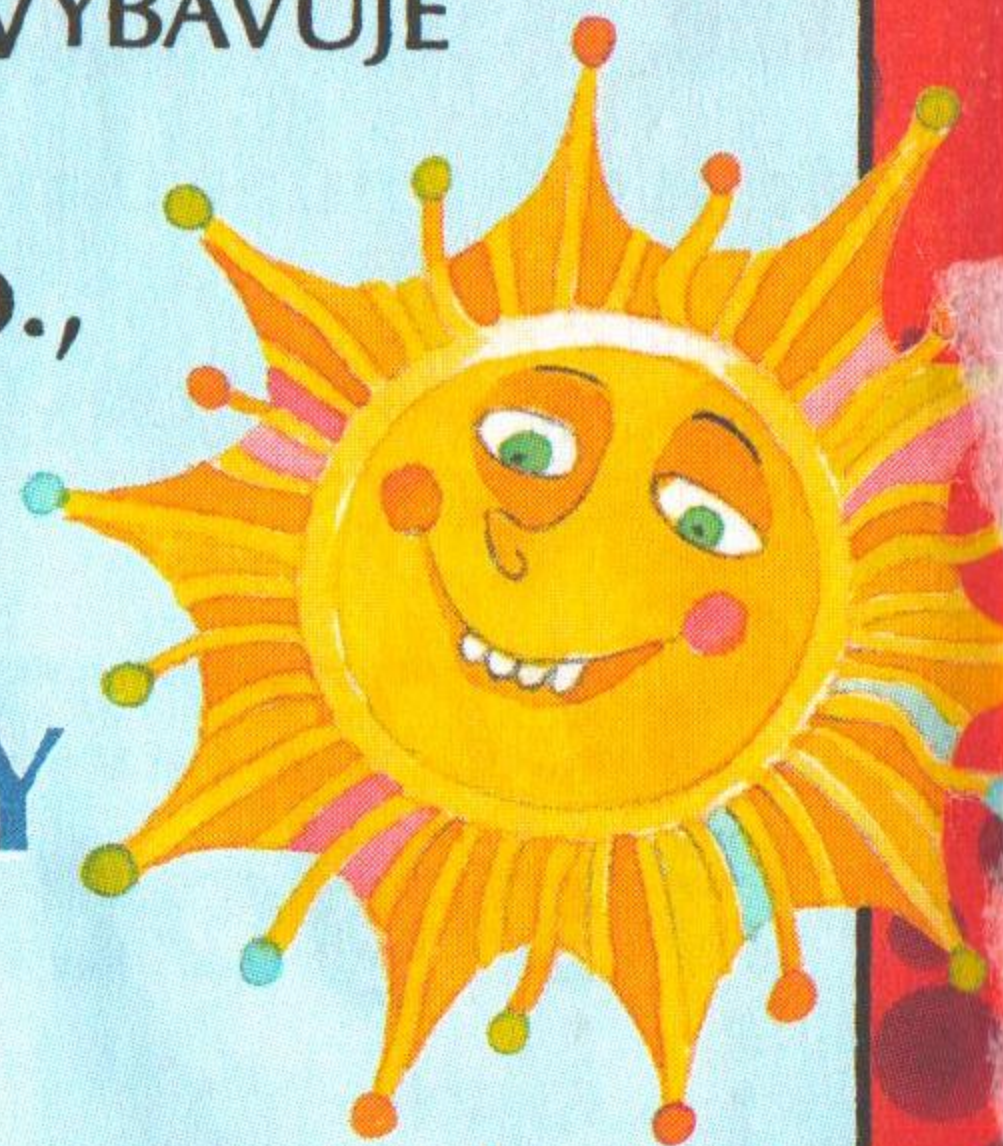
Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Obálku nakreslila
OĽGA BAJUSOVÁ

OBJEDNÁVKY NA PREDPLATNÉ ČASOPISU SLNIEČKO PRIJÍMA A VÝBAVUJE

VÝHRADNE

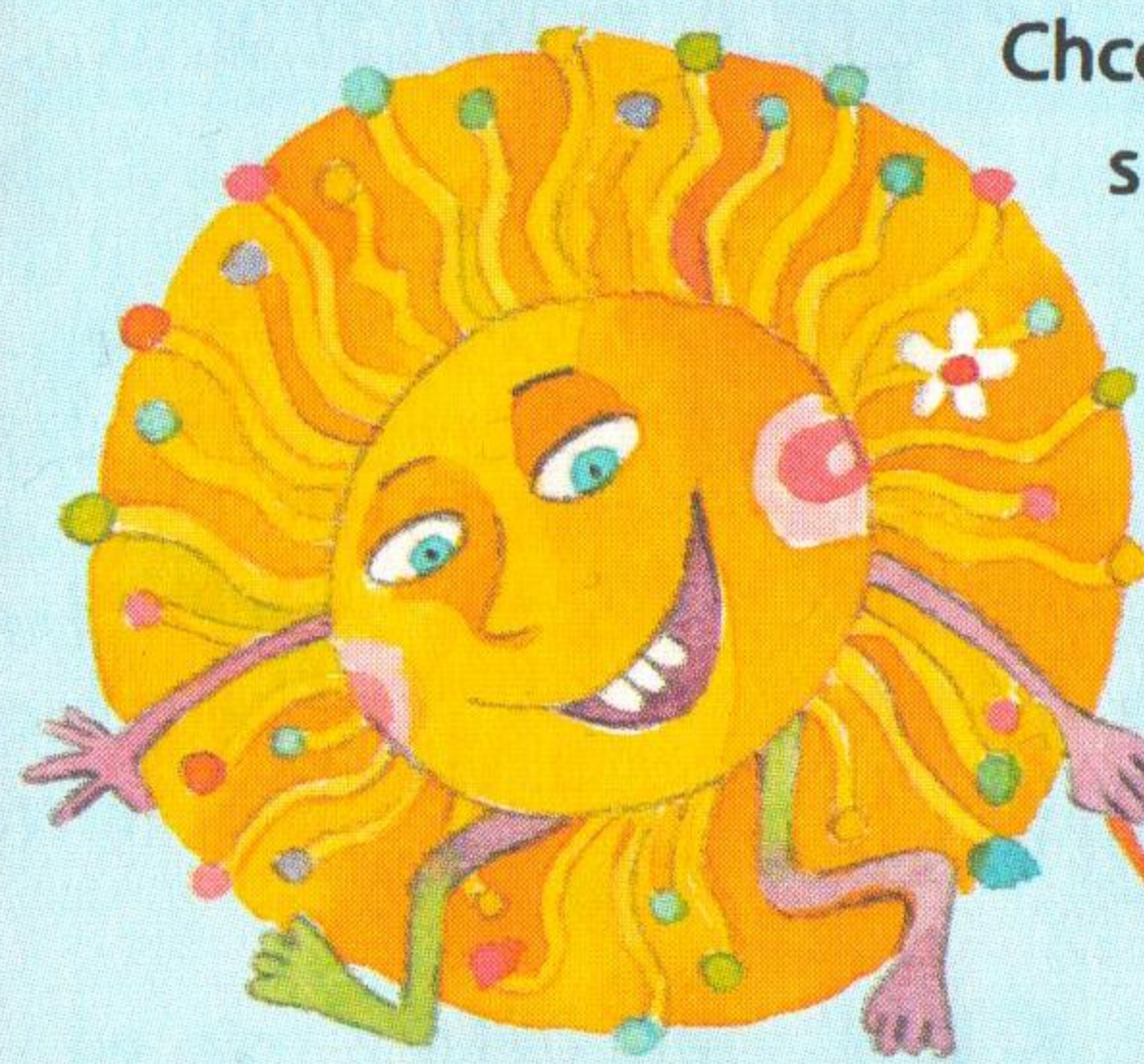
NAŠA ZMLUVNÁ DISTRIBUČNÁ SPOLOČNOSŤ

ARES, s.r.o.,
Banšelova 4,
821 04 Bratislava**SÚŤAŽ** PRE PANI UČITEĽKY**Milé pani učiteľky,**

koniec školského roka sa blíži a vy už v týchto dňoch premýšľate, ktorý časopis budete so svojimi žiakmi od septembra čítať. Veríme, že to bude naše Slniečko. Boli by sme radi, keby ste si ho objednali už teraz, pretože prvé číslo Slniečka tlačíme už v júli. Pri neskoršej objednávke by sme vám mohli dodať až niektoré z ďalších čísel časopisu.

Chceme vás upozorniť, že s PrNS (Privátnou novinovou spoločnosťou)

už nespolupracujeme, a preto si časopis Slniečko objednávajte výlučne vo firme **ARES, s.r.o., Banšelova 4, 821 04 Bratislava**. Ak získate nad 10 odberateľov, okrem 17% provízie, ktorú vám poskytne distribučná firma **ARES**, zaradíme vás do žrebovania o hodnotné ceny (televízor, rádio s prehrávačom a fotoaparát) a desať odmien po 500 Sk. Aby sme vás mohli zaradiť do žrebovania, musíte nám do konca júna poslať korešpondenčný lístok s pečiatkou školy, na ktorom bude počet predplatiteľov Slniečka a vaša presná adresa, prípadne telefónne číslo. Ak predplatné uhradíte do 10. 7. 2000, **ARES** zvýši váš rabat o 2%.

Už teraz sa na vás teší
Slniečko

Umelecký mesačník pre žiakov 1. – 5. ročníka ZŠ 2000 2001

Titul	Periodicita	Cena za jeden výtlačok	Predplatné (žiaci)	Úhrada za jeden výtlačok po odpočítaní 17% odmeny	Počet objednaných výtlačkov	Úhrada za objednané výtlačky (-17%)
SLNIEČKO	10 x	Sk 12,50	Sk 125,-	Sk 103,80 (nad 10 ks)		

Vyplnenú objednávku zašlite distribučnej firme **ARES, Banšelova 4, 821 04 Bratislava**, číslo telefónu 07/43414665
Predplatné uhradíme do 10. 7. 2000 ÁNO NIE

Meno a priezvisko

Presná adresa školy

V..... dňa 2000

